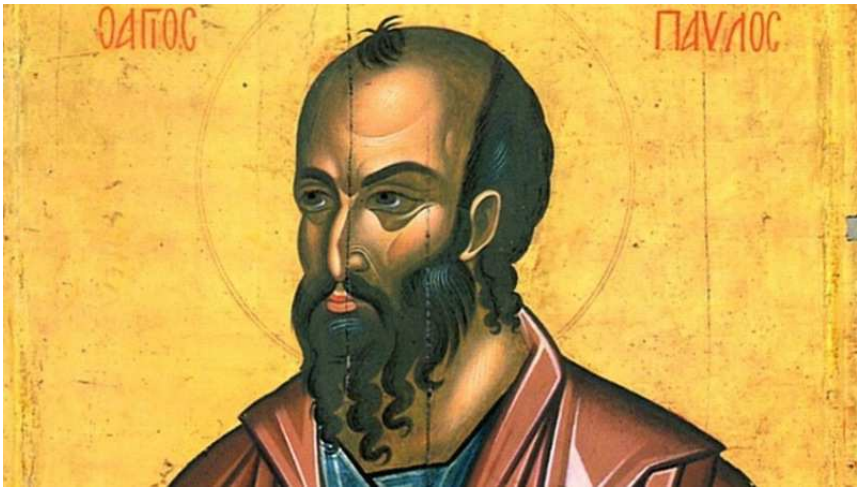

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΜΕΣΣΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ
ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕΣΣΟΓΙΑΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ Ζ΄ ΤΟΥ ΔΟΥΚΑ

Η ελευθερία του ανθρώπου κατά τον Απ. Παύλο
Ιωάννη Καραβιδόπουλου, Ομότ. Καθηγητή της Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

Κ Υ Ρ Ι Α Κ Η 29 Ο Κ Τ Ω Β Ρ Ι Ο Υ 2017

- ✿ Αναστασίας όσιομάρτυρος τής Ρωμαίας (γ' αι.),
- ✿ Άβραμίου όσιού (360).

Η ελευθερία του ανθρώπου κατά τον Απ. Παύλο

Το θέμα της δικαιοσύνης του ανθρώπου με την πίστη στον Ιησού Χριστό και της ελευθερίας κυριαρχεί στην προς Γαλάτας επιστολή του Απ. Παύλου από την οποία είναι παρμένο το αποστολικό ανάγνωσμα της Κυριακής...

Στο αποστολικό ανάγνωσμα ουσιαστικά αντιπαραβάλλεται η χριστιανική έννοια της δικαιοσύνης και σωτηρίας του ανθρώπου προς την ιουδαϊκή: Ο άνθρωπος δεν σώζεται με τα έργα τα δικά του, τηρώντας δηλ. τον Μωσαϊκό Νόμο, όπως πίστευαν οι Ιουδαίοι και οι εξ Ιουδαίων χριστιανοί, τους οποίους έχει υπ' όψιν του ο Παύλος στην περικοπή, γιατί ο Χριστός με τη θυσία του στον Σταυρό ελευθέρωσε τον άνθρωπο από την κυριαρχία του Νόμου. Κατ' επέκταση και στον χριστιανισμό ο άνθρωπος δεν σώζεται με τα έργα του αλλά τη σωτηρία την προσφέρει ο Θεός και ο άνθρωπος τη δέχεται με την πίστη στον Ιησού Χριστό. Τα έργα του ανθρώπου, έργα αγάπης, δεν είναι προϋπόθεση της σωτηρίας αλλά καρπός της και έμπρακτη φανέρωσή της, αυτονόητος καρπός και εκδήλωσή της. Είναι έργα ελεύθερης αποδοχής της σωτηρίας.

Αυτό το τονίζει ιδιαίτερα ο Απ. Παύλος, ο οποίος θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ο Απόστολος της ελευθερίας, αφού η ελευθερία αποτελεί κεντρική έννοια όχι μόνο της θεολογίας του αλλά και της ζωής του. Κατά τα βιβλικά δεδομένα η ελευθερία αποτελεί χαρακτηριστικό του ανθρώπου από την πρώτη στιγμή της δημιουργίας του, εφόσον πλάστηκε από τον Θεό με το δώρο του να αποφασίζει ελεύθερα την τήρηση της εντολής του Θεού ή και την απόρριψή της, με τις ανάλογες φυσικά συνέπειες.

Η ελευθερία του ανθρώπου αποτελεί θεμελιώδες μήνυμα του Απ. Παύλου τόσο στον ελληνιστικό κόσμο μέσα στον οποίο μετέφερε το κήρυγμα του χριστιανικού ευαγγελίου όσο και στη δική μας ε-

Κυριακή Ζ' του Λουκά

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ (Λουκ. η' 41-56)

Ἰὼ καιρῷ ἐκείνῳ, ἄνθρωπός τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε· καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι θυγάτηρ μονογενῆς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκει. Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἣτις ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον οὐκ ἴσχυσεν ὑπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, προσελθοῦσα ὄπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Τίς ὁ ἀψάμενός μου; Ἀρνούμενων δὲ πάντων εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλίβουσι, καὶ λέγεις τίς ὁ ἀψάμενός μου; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἦψατό μου τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνωνα δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ. Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ δι' ἣν αἰτίαν ἤψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Θάρσει, θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς εἰρήνην. Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγων αὐτῷ ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγων· Μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. Ἐκκλαιὸν δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. Ὁ δὲ εἶπε· Μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. Αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν ἔξω πάντας καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησε λέγων· Ἦ παῖς, ἐγείρου. Καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα, καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. Καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς. Ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

ποχή. Σε αντίθεση με τη θεωρητική και ανθρωποκεντρική ελευθερία των Στωϊκῶν φιλοσόφων της εποχῆς του ο Παῦλος προβάλλει την εν Χριστῷ ελευθερία, την ελευθερία που απορρέει ἀπὸ ἓνα ἱστορικό γεγονός: τον σταυρικό θάνατο και την ἀνάσταση του Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μια ελευθερία που υπάρχει μεν ἀπὸ τη δημιουργία στον ἄνθρωπο, προσφέρεται ὁμως στην πληρότητά της μέσα στην Εκκλησία ως δωρεά του Θεοῦ. Η αστοχία και αποτυχία του ἀνθρώπου να βρει

Κυριακὴ Ζ' του Λουκά

λύσεις στα προβλήματά του με βάση τις δικές του εσωτερικές δυνάμεις κατέστησε αναγκαία την ιστορική επέμβαση του Θεού μέσα στον κόσμο στο πρόσωπο του Ιησού Χριστού. Η ελευθερία συνεπώς αποτελεί προσφορά του Θεού εν Χριστώ προς τον κόσμο. Μα ίσως αναρωτηθεί κανείς: Δεν είναι σπουδαιότερη η ελευθερία που κατακτά ο άνθρωπος μέσα από τις δικές του πνευματικές δυνάμεις παρά η ελευθερία που του προσφέρεται έξωθεν; Θα ήταν πράγματι έτσι, αν η φύση του ανθρώπου ήταν εναρμονισμένη με το θέλημα του Θεού και δεν είχε διαταραχθεί εξαιτίας της αποστασίας της από τον Θεό. Η ιστορία όμως μαρτυρεί ότι τα έργα του ανθρώπου συνδέονται με το μίσος, την καταστροφή, και τη φθορά, για να τον οδηγήσουν στην αποσύνθεση της κοινωνίας, στην καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, του οίκου του Θεού, και τελικά στον θάνατο. Για να τον οδηγήσουν επίσης – για να έλθουμε στις μέρες μας – στην οικονομική κρίση και την ηθική εξαθλίωση.

Η ελευθερία που διδάσκει ο Απ. Παύλος είναι η απαλλαγή από τα δεσμά του ιουδαϊκού Νόμου, από την τυραννία της αμαρτίας και τέλος από τον θάνατο, και μάλιστα από τον φόβο του θανάτου που παραλύει τον άνθρωπο και τον κάνει διά παντός του ζην δούλο αυτού του φόβου (βλ. Εβρ. 2,15). Γράφει στους Ρωμαίους: «Τώρα είσθε ελεύθεροι πια από την αμαρτία και ανήκετε στον Θεό. Καρπός της καινούργιας ζωής σας είναι η αγιοσύνη και το τέλος της πορείας σας είναι η αιώνια ζωή» (6,22). Το αποκορύφωμα της ελευθερίας είναι η αποδοχή του ανθρώπου (κατά ένα λογοπαίγνιο του Παύλου) να γίνει δούλος του Χριστού, αυτό το οποίο άλλωστε έκανε και ο ίδιος, ο οποίος αυτοχαρακτηριζόταν συνήθως στις επιστολές του «δούλος Ιησού Χριστού» (Ρωμ. 1,1. Γαλ. 1,10 κ.α.) και ομολογεί ότι «Είμαι ελεύθερος, χωρίς εξάρτηση από κανένα. Κι όμως έκανα τον εαυτό μου σκλάβο όλων για να κερδίσω όσο το δυνατόν πιο πολλούς» (Α΄ Κορ. 9,19), γιατί «όποιος δέχτηκε την κλήση του Κυρίου όντας δούλος, απελευθερώθηκε από τον Κύριο. Παρόμοια κι αυτός που όντας ελεύθερος δέχτηκε την κλήση του Κυρίου, γίνεται δούλος του Χριστού» (Α΄ Κορ. 7,22).

Με άλλα λόγια ελευθερία είναι η απολύτρωση που προσφέρει ο Χριστός και την δέχεται ο άνθρωπος όχι με την τήρηση του Νόμου άλλα με την πίστη στον Χριστό. Την ελευθερία αυτή τη βιώνει μέσα
Κυριακή Ζ' του Λουκά

στην Εκκλησία και απηχείται αυτή η ελευθερία στις σχέσεις του με τον άλλο άνθρωπο. Η ελευθερία ισούται με τον απεγκλωβισμό του ανθρώπου από τα δεσμά της ατομικότητάς του, που σφυρηλάτησε η αμαρτία, και το άνοιγμά του σε μια διαπροσωπική σχέση με τον άλλο άνθρωπο. «Ο Θεός σάς κάλεσε για να ζήσετε ελεύθεροι. Μόνο να μη γίνει η ελευθερία αφορμή για αμαρτωλή ζωή, αλλά με αγάπη να υπηρετείτε ο ένας τον άλλο» (Γαλ. 5,13). Η ελευθερία αυτή εξασφαλίζεται τόσο με την προσπάθεια του ανθρώπου όσο και κυρίως με το Πνεύμα του Κυρίου, διότι «όπου υπάρχει το Πνεύμα του Κυρίου εκεί υπάρχει και ελευθερία» (Β΄ Κορ. 3,17). Μέσα σ' αυτή την ελευθερία που εξασφαλίζει το Πνεύμα του Κυρίου δεν νοούνται διακρίσεις των ανθρώπων, γι' αυτό και υπογραμμίζει ο Απόστολος της ελευθερίας: «Είστε όλοι παιδιά του Θεού... Δεν υπάρχει πια Ιουδαίος και ειδωλόλατρης, δεν υπάρχει δούλος και ελεύθερος, δεν υπάρχει άνδρας και γυναίκα. Όλοι σας είστε ένας, χάρη στον Ιησού Χριστό» (Γαλ. 3,28).

Ο Παύλος αισθάνεται ελεύθερος ακόμη κι όταν βρίσκεται στη φυλακή, από την οποία έγραψε μερικές επιστολές του. Η ελευθερία όμως αυτή – και εδώ βρίσκεται η διαφορά του με τους Στωικούς της εποχής του – δεν είναι κατόρθωμα δικό του αλλά δώρο του Θεού διά του Χριστού: «Ο Χριστός μάς απελευθέρωσε» (Γαλ. 5,1). Εκείνο που τονίζει ιδιαίτερα ο Παύλος, δεν είναι μόνο η ελευθερία από κάτι, δηλ. από μια κατάσταση νόμου, φθοράς και θανάτου αλλά είναι παράλληλα ελευθερία για κάτι άλλο, δηλ. για τη δικαιοσύνη του Θεού, για την υπηρεσία στο έργο της αγάπης, για την ελπίδα της νέας ζωής.

Η ελευθερία από την τυπική και δουλική τήρηση του Μωσαϊκού Νόμου, για να επανέλθουμε στην περικοπή μας, σημαίνει για τον Παύλο, και κατ' επέκταση για τον χριστιανό, ζωή στην οποία παύει να κυριαρχεί το εγώ του χριστιανού, εφόσον τώρα κυριαρχεί μέσα του ο Χριστός. Είναι πολύ σημαντική η φράση του Αποστόλου στο σημερινό ανάγνωσμα. «Έχω πεθάνει στον σταυρό μαζί με τον Χριστό. Τώρα πια δεν ζω εγώ αλλά ζει στο πρόσωπό μου ο Χριστός» (2, 19-20), μια φράση που εκφράζει το Χριστοκεντρικό βίωμα του Παύλου αλλά και τον στόχο του συνειδητού χριστιανού.

Ιωάννη Καραβιδόπουλου, Ομότ. Καθηγητή της Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ., από το Amen.gr

Κυριακή Ζ' του Λουκά